

היבטים לשוניים בפרשת וישלח טט

דקדוקי מילים בפרשת וישלח ובהפטרה ובראשון של וישב

מילים שר"ו ההיפוך לעתיד הפכה אותן למלרע
וּשְׁמִתִּי וְנִשְׁמַדְתִּי וְהֶאֱבַדְתִּי וְחָתוּ

לב ד-ו לְאֲדֹנָי: הא' נחה קרא: לְדָנִי.

לב ו צָאן וְעָבַד וְשִׁפְחָה: טעם טפחא בתיבת צָאן. וְאֶשְׁלַחְהָ: הו"ו קמוצה.

לב ח וַיֵּצֵר: הו"ו בצירי

לב יא קִטְנֹתֵי: הטעם בטי"ת הוא גרש (אזלא גרש) ולא רביע¹

לב טז וַעֲרִם: העי"ן בשוא נח לא בחטף.

לב יח יִפְגְּשֶׁךָ: הו"ו בגעיא-מתג ועם זאת הפ"א בשוא נח, הגימל רפויה. בעניין הקמץ יש מחלוקת אם הוא חטוף (קטן) או

רחב. לפי שיטתנו הגימל בקמץ רחב והשוא בשי"ן הוא נע². וּשְׁאֲלֶךָ: השי"ן בשווא נח, געיה באל"ף והלמ"ד בשווא נע, יש

לקרא: וּשְׁאֲ-לֶךָ. אֲתָה: פתח באלף, מלעיל. וְלָמִי אֲלֶה לְפָנֶיךָ: טעם טפחא בתיבת וְלָמִי

לב יט בְּמִצְאָכֶם: הצד"י בפתח.

לב כג בַּלְלִיָּה הוּא: תיבת הוּא ללא ה"א הידיעה בניגוד לשתי קודמיה, יש להפריד בין התיבות שלא יישמע 'ההוא', כאילו

היא כן מיוחדת. וַיַּעֲבֹר: בזקף קטן³

לב כו וְתִקַּע: הטעם בתי"ו.

לב כז אֶשְׁלַחְךָ: געיה בשי"ן!

לב ל וַיְבָרֶךְ: מלעיל, וכן כל 'ויברך' שבמקרא.

לב לא פְּנִיָּאל: לעומתו, לב לב פְּנִיָּאל

לב לג הִירָד: הו"ו בקמץ ובמלרע. בְּכַף-יָרֵד: הו"ו בסגול ובמלעיל

לג א וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת: טעם טפחא בתיבת וְעַל

לג ג וְהוּא עָבַר לְפָנֵיהֶם: טעם טפחא בתיבת וְהוּא

לג ד וַיֵּרֶץ: הו"ו בקמץ (חטוף) קטן.

לג י אֶל-נָא אִם-נָא: נָא הראשון מוטעם בפשטא טעם מפסיק וכן צריך להישמע. נָא השני בטעם אזלא-קדמא טעם מחבר,

וכן צריך להישמע⁴.

לג יג וַמָּתוּ: הו"ו בקמץ

לג יד אֲתַנְהִלָּה: הו"ו קמוצה!

לג טו לָמָּה זֶה לְהַפְסִיק, ואז אֲמַצָּא-חַן בְּעֵינֵי אֲדֹנָי

לג יט נָטָה-שָׁם: געיה בנו"ן. קְשִׁיטָה: שי"ן שמאלית

לד א יִלְדָה: הלמ"ד בשווא נע⁵

לד ב וַיַּעֲנֶה: הו"ו בשווא נח

לד ז וּבְנֵי יַעֲקֹב: בקדמא ואזלא ולא במונח רביע⁶. כְּשִׁמְעֶם: השי"ן בקמץ קטן. כִּי-נִבְרָאָה: המילה כִּי מוקפת ואינה במונח

¹ בשונה מקורן וההולכים בעקבותיו.

² יש אריכות דברים על זה בגיליון וישלח תשס"ז, יש שם תשובת פרופסור יוסף עופר נר"ו.

³ כך לפי בריאר ולנינגרד. בתכנת 'הכתר', קורן וחומשים רגילים: וַיַּעֲבֹר.

⁴ הפשטא היא בסוף האות האחרונה במילה, הקדמא היא באמצע האות המוטעמת במילה.

⁵ הקורא בנח (בקריאה המשווה קמץ לפתח) משבש את משמעות הכתוב

לד יא וְאֶשֶׁר תֹּאמְרוּ: תִּיבַת וְאֶשֶׁר בְּמִרְכָּא וְלֹא דְרַגָּא
 לד כֹּא וַיִּשְׁבּוּ וַיִּסְחָרוּ: וְאִי חֲבִיבוֹר בְּשׂוּוֹא נַע, לְשׁוֹן עֵתִיד. נִקְחָ-לָנוּ: הִגְעִיה בְּקוֹף וְלֹא בְנוֹן
 לד כֹּט שָׁבוּ: הִטְעַם בְּבִי"ת מִלְרַע.⁷
 לד לֹא הַכְּזוֹנָה: הַכֹּף רְפוּיָה וּבְשׂוּוֹא נַח.
 לה א בְּבִרְחָף: הַבֵּית בְּקִמְץ חֲטוּף (קֶטֶן) וְהִרִ"ש בְּשׂוּוֹא נַח.
 לה ה וַיִּסְעוּ: אֲתַנַּח בְּרֹאשׁ פְּסוּק, עַל הַקּוּרָא לְקֹרֹא אֶת הַאֲתַנַּח לְלֹא הַכְּנָה שֶׁל מִרְכָּא טַפְחָא (מֵאֲרִיךְ טַרְחָא).
 לה ב בְּתַכְכֶּם: כֹּף רֹאשׁוֹנָה בְּשׂוּוֹא נַע וְלֹא בְּחֲטוּף
 לה ג וְאֶעֱשֶׂה-שָׁם: הַעֲמַדָּה קְלָה בְּאִל"ף לְמַנוּעַ הַבְּלַעַת הַעִי"ן הַחֲטוּפָה
 לה ו הוּא וְכָל-הָעַם אֶשֶׁר-עִמּוֹ: טַעַם טַפְחָא בְּתִיבַת הוּא
 לה יז אֶל-תִּירְאֵי: הַטְעַמָּה מִשְׁנִית בְּתִ"ו וְהִרִ"ש אַחֲרֵיהָ בְּשׂוּוֹא נַע (לְשׁוֹן יִרְאָה וְלֹא רֵאִיָּה)
 לה יח קָרָא-לֹ: גַּעִיה בְּקוֹף
 לה כ קְבַרְת-רַחֵל: גַּעִיה בְּבִי"ת
 לה כב וַיִּלְךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת-בְּלֵהָ פִּילְגֶשׁ אֲבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל: יֵשׁ לְקָרָא: וַיִּלְךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת-בְּלֵהָ
 פִּילְגֶשׁ אֲבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל⁹
 לה כג וַיְהוֹדֶה: הוּא"ו בְּחִירָק מִלֹּא וְאִינן לְהַשְׁמִיעַ שׂוּוֹא נַע בִּיר"ד
 לה כד וַיֵּאָסֶף: בְּמַלְעִיל וְכֵן הַדְּבַר בְּכָל הַמִּקְרָא כּוֹלוּ (בְּמוֹבֵן מִיתָה).
 לו ג בְּשִׁמְת: הַקִּמְץ בְּבִי"ת הוּא רַחֵב, וְהַשׂוּוֹא בְּשִׁ"ן נַע, כֵּן הַדְּבַר גַּם בְּהַמְשַׁךְ הַפְּרָק
 לו כה-כו דָּשֶׁן-דִּישָׁן: כֹּאשֶׁר הַדְּלִ"ת בְּחִירִיק חֲסַר, הַשִּׁ"ן בְּחֹלֶם וְכֹאשֶׁר הַדְּלִ"ת בְּחִירִיק מִלֹּא, הַשִּׁ"ן בְּקִמְץ
 לו לֹא מְלֶךְ-מְלֶךְ: לְמִ"ד רֹאשׁוֹנָה בְּקִמְץ קֶטֶן
 לו לג מְבַצְרָה: הַבִּי"ת בְּקִמְץ קֶטֶן
 לו לו שְׁמֵלָה מִמְשָׁרְקָה: בְּשֵׁתִי הַתִּיבוֹת הַשִּׁ"ן שְׁמֵאֲלִית

הַפְּטָרָה עוֹבְדִיָּה א א-כֹּא:

ג הַשִּׁיאָף: בְּשִׁ"ן יִמְנִית.
 ה אֶם-שׂוֹדְדֵי לִילָה: טַעַם נִסּוּג אַחֲוֹר לְשִׁ"ן, הַדְּלִ"ת אַחֲרֵיהָ בְּשׂוּוֹא נַע¹⁰. הֲלֹא יִשְׁאִירוּ עֲלֵיכֶם: טַעַם טַפְחָא בְּתִיבַת
 הֲלֹא
 ט יִכְרַת-אִישׁ: גַּעִיה בְּכֹף
 י וְנִכְרַת: מִלְעִיל.
 יא עֲמָדָן: הַמִּ"ם בְּגַעִיָּא וּבְקִמְץ רַחֵב, הַדְּלִ"ת בְּשׂוּוֹא נַע.
 יב וְאֶל-תִּרְא: בְּמַלְעִיל. נִכְרָו: הַנּוֹן בְּקִמְץ קֶטֶן

6 לדעת ברויאר התחלף לדפוס ונציה הטעמת פסוק זה עם הטעמת פס' כז בְּנִי יַעֲקֹב.

7 הקורא במלעיל משנה משמעות.

8 הטעם כאן נקרא מתיגה זקף הוא מורכב מ"מקל" או אזלא בהברה הראשונה וזקף במקום הטעם (יש כינויים אחרים כמו "מקל" או "דרבן").

9 ישנם מנהגים אחרים כמו בקרב התוניסאים הנוהגים לקרא את שתי מערכות הטעמים

10 כך מציינים המדקדקים הקדמונים. מכאן ששוא הדומות אחרי תנועה קטנה הוא בדרך כלל נח.

11 כתיב מלא או חסר במקרא אינו משנה את דקדוק המילה, במקרה שלנו, השווא ברי"ש כדן השווא הבא אחרי תנועה גדולה. הקורא בשוא נח משנה משמעות.

12 אין לנסות "לאזן" במספר ההברות בין התיבות המוטעמות מרכא וטפחא (מאריך וטרחא)

13 הקורא מלרע משנה משמעות.

טו יַעֲשֶׂה לְךָ: טעם נסוג אחר לעי"ן

טז וְלָעוֹ: הטעם בעי"ן מלרע.

יז וְהָיָה קָדָשׁ: טעם נסוג אחר לה"א הראשונה

כ צִרְפָּת: הצד"י בקמץ רחב, הקריאה צורפת מוטעית, הרי"ש בשוא נע. ירְשׁוּ: היר"ד בגעיא-מתג ובחירק מלא והרי"ש בשוא נע¹¹

ראשון של וישב:

לז ג כִּי-בֶן-זְקֵנִים הוּא לְוָ: יש להקפיד על מקום הטפחא בתיבה הוּא¹². וְעֲשֶׂה לְוָ: הטעם נסוג לעי"ן, מלעיל.

לז ז מֵאֲלֹמִים: למ"ד דגושה ובשוא נע. קָמָה: מלעיל¹³